

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 19 maja 2023 r.

Pozycja 169

POSTANOWIENIE

z dnia 14 lutego 2023 r.

Sygn. akt Ts 94/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Piotrowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.B. o zbadanie zgodności:

art. 378 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.), z art. 77 ust. 1 oraz art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 4 maja 2022 r. (data nadania) A.B. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia.

2. Skarga konstytucyjna została sformułowana na tle następującego stanu faktycznego. Sąd Rejonowy w W. I Wydział Cywilny w wyroku z 8 października 2020 r. (sygn. akt [...]); dalej: wyrok Sądu Rejonowego) oddalił pozew złożony przez skarżącego.

Apelacja skarżącego od tego wyroku została oddalona przez Sąd Okręgowy w K. II Wydział Cywilny Odwoławczy w wyroku z 6 września 2021 r. (sygn. akt [...]); dalej: wyrok Sądu Okręgowego). Sąd odwoławczy zaznaczył w uzasadnieniu swojego orzeczenia, że rozpoznał sprawę na zasadach przewidzianych w art. 378 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.).

3. Zdaniem skarżącego, art. 378 § 1 k.p.c. zamyka drogę sądową dochodzenia naruszonych wolności i praw oraz czyni postępowanie jednoinstancyjnym.

W świetle tego przepisu, sąd rozpoznaje sprawę tylko w granicach apelacji, a nie „w sposób całościowy”. W rezultacie osoba składająca apelację jest obowiązana „wskazać, co jej zdaniem w wydanym wyroku jest z jej perspektywy niezadowolające lub krzywdzące. Natomiast w sytuacji, gdy osoba skarżąca wyrok nie dostrzeże na etapie konstruowania zarzutów

apelacyjnych elementów wyroku, które naruszałaby jej prawa lub wolności, droga do zaskarżenia orzeczenia poprzez apelację jest już zamknięta” (s. 4 skargi).

Skarżący stwierdził, że gdyby sąd odwoławczy dokonał analizy całej sprawy, wydane orzeczenie byłoby dla niego korzystne (s. 4 skargi).

Dodatkowo wskazał, że zapadłe w jego sprawie orzeczenia naruszają „konstytucyjną ochronę prawa do własności wyrażoną w art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji” (s. 4 skargi).

4. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 23 czerwca 2021 r. skarżący został wezwany na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. w związku z art. 36 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) do usunięcia, w terminie tygodnia od dnia doręczenia tego zarządzenia, braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) udokumentowanie dat: a) doręczenia skarżącemu wyroku Sądu Okręgowego, b) złożenia przez skarżącego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej, c) doręczenia pełnomocnikowi rozstrzygnięcia właściwego organu samorządu zawodowego o ustanowieniu go pełnomocnikiem dla skarżącego; 2) doręczenie: a) odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem załączników złożonych wraz ze skargą konstytucyjną, b) trzech kopii kompletnego uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego.

Przesyłka polecona zawierająca powyższe zarządzenie została awizowana pełnomocnikowi skarżącego 1 i 11 lipca 2022 r. W związku z jej nieodebraniem do 18 lipca 2021 r., została zwrócona do Trybunału.

Pełnomocnik skarżącego ustosunkował się do powyższego zarządzenia w piśmie z 3 sierpnia 2022 r. (data nadania).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy braki formalne nie zostały usunięte w ustawowym terminie.

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że nadanie dalszego biegu analizowanej skardze konstytucyjnej nie jest dopuszczalne z dwóch niezależnych od siebie przyczyn.

3. Skarga konstytucyjna została przede wszystkim złożona po terminie wskazanym w art. 77 ust. 1 w związku z art. 44 ust. 3 u.o.t.p.TK.

3.1. Zgodnie z art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, skarga konstytucyjna może być wniesiona w ciągu trzech miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu ostatecznego orzeczenia w sprawie.

Jeżeli skarżący złoży wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do celów postępowania przed Trybunałem (dalej: wniosek), termin wniesienia skargi ulega wstrzymaniu i wznawia swój bieg dopiero pierwszego dnia po dniu doręczenia adwokatowi lub radcy prawnemu rozstrzygnięcia właściwego organu o wyznaczeniu go pełnomocnikiem skarżącego (por. art. 44 ust. 3 u.o.t.p.TK).

W orzecznictwie Trybunału podkreślano w tym kontekście, że podczas obliczania omawianego terminu w sprawach z udziałem pełnomocników z urzędu należy stosować m.in. następujące zasady:

Po pierwsze, termin ten dzieli się na dwa okresy: pierwszy – od dnia doręczenia ostatecznego orzeczenia do dnia wystąpienia z wnioskiem i drugi – od dnia powiadomienia pełnomocnika z urzędu o umocowaniu w sprawie do dnia złożenia skargi konstytucyjnej (por. np. wśród najnowszych spraw postanowienie z 29 marca 2021 r., sygn. Ts 172/19, OTK ZU B/2022, poz. 118 i wskazane tam wcześniejsze orzeczenia). Łącznie oba okresy nie mogą być dłuższe niż trzy miesiące (por. art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK).

Po drugie, zawieszenie biegu terminu następuje z reguły po okresie oznaczonym w dniach, dlatego dla prowadzenia przedmiotowych obliczeń niezbędne jest przyjęcie reżimu przewidzianego w art. 114 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.c.), nakazującego traktowanie miesiąca za 30 dni. Ustawowy trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej – zgodnie z powołanym art. 114 k.c. – odpowiada zatem 90 dniom (por. np. postanowienie z 15 lipca 2021 r., sygn. Ts 12/21, OTK ZU B/2022, poz. 91 i wskazane tam wcześniejsze orzeczenia).

Po trzecie, samo zwrócenie się przez wyznaczonego adwokata lub radcę prawnego do właściwego sądu o zwolnienie od obowiązku zastępowania skarżącego w trybie art. 118 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.) nie ma wpływu na bieg terminu. Dopiero uwzględnienie takiego wniosku przez sąd powoduje jego ponowne wstrzymanie. Termin ten po raz drugi wznowia swój bieg następnego dnia po dniu doręczenia kolejnemu pełnomocnikowi z urzędu zawiadomienia o jego ustanowieniu w sprawie (zob. np. postanowienie z 26 października 2021 r., sygn. SK 84/20, OTK ZU A/2021, poz. 58).

3.2. Skarżący wskazał jako ostateczne orzeczenie w swojej sprawie wyrok Sądu Okręgowego II Wydział Cywilny Odwoławczy w K. z 6 września 2021 r. (sygn. akt [...]; dalej: wyrok Sądu Okręgowego).

Odpis tego orzeczenia został doręczony jego pełnomocnikowi 17 września 2021 r. Następnego dnia rozpoczął się bieg terminu wniesienia skargi konstytucyjnej.

Skarżący 21 września 2021 r. złożył wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i złożenia skargi konstytucyjnej. Spowodowało to wstrzymanie biegu omawianego terminu (por. art. 44 ust. 3 u.o.t.p.TK).

Sąd Rejonowy w Ż. Wydział I Cywilny w postanowieniu z 6 grudnia 2021 r. (sygn. akt [...]) uwzględnił wniosek skarżącego.

Skarżący był reprezentowany kolejno przez dwóch pełnomocników z urzędu.

W aktach sprawy brak jest dokumentu pozwalającego ustalić, jakiego dnia pierwszy z pełnomocników skarżącego odebrał zawiadomienie właściwego organu samorządu zawodowego o jego ustanowieniu w sprawie i kiedy w związku z tym bieg analizowanego terminu został wznowiony (por. art. 44 ust. 3 pkt 1 u.o.t.p.TK). Wynika z nich natomiast, że pełnomocnik ten 3 stycznia 2022 r. złożył wniosek o zwolnienie go od obowiązku zastępowania skarżącego. Jego wniosek został uwzględniony postanowieniem Sądu Rejonowego w Ż. Wydział I Cywilny z 26 stycznia 2022 r. (sygn. akt [...]), co spowodowało ponowne wstrzymanie biegu terminu (por. powołane wyżej postanowienie o sygn. SK 84/20).

Obecny pełnomocnik oświadczył, że odebrał zawiadomienie o swoim ustanowieniu w sprawie 10 lutego 2022 r. (data ta nie została udokumentowana). Następnego dnia termin wznowił swój bieg (por. art. 44 ust. 3 pkt 1 u.o.t.p.TK).

W tych okolicznościach wniesienie skargi 4 maja 2022 r. nastąpiło po upływie ustawowego terminu (który biegł także w okresie reprezentowania skarżącego przez pierwszego wyznaczonego dla skarżącego pełnomocnika z urzędu). Stanowi to samoistną przesłankę odmowy nadania skardze dalszego biegu, o której mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK (por. np. postanowienia z 15 lipca 2021 r. i 26 kwietnia 2022 r., sygn. Ts 12/21, OTK ZU B/2022, poz. 91 i 92).

4. Dodatkowo skarżący nie usunął także w terminie braków formalnych skargi konstytucyjnej wskazanych w zarządzeniu Prezesa Trybunału z 23 czerwca 2021 r. (dalej: zarządzenie).

4.1. Na podstawie art. 36 u.o.t.p.TK do doręczeń w postępowaniu przed Trybunałem stosuje się odpowiednio przepisy ustawy – Kodeks postępowania cywilnego. Dotyczy to także art. 139 § 1 k.p.c. który przewiduje, że w razie niemożności doręczenia właściwego oraz zastępczego, pismo należy złożyć w placówce pocztowej, umieszczając zawiadomienie o tym w drzwiach mieszkania adresata lub w oddawczej skrzynce pocztowej ze wskazaniem, gdzie i kiedy pismo pozostawiono oraz z pouczeniem, że należy je odebrać w terminie siedmiu dni od dnia umieszczenia zawiadomienia, a w przypadku bezskutecznego upływu tego terminu, czynność zawiadomienia należy powtórzyć (por. np. postanowienie z 19 listopada 2015 r., sygn. Ts 20/15, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 663).

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, jeżeli w ten sposób dwukrotnie awizowana przesyłka nie zostanie odebrana, datą doręczenia nadanego pisma jest w takim wypadku data, w której upłynął termin jego odbioru (por. uchwała składu siedmiu sędziów SN – zasada prawna z 10 maja 1971 r., sygn. akt III CZP 10/71, Lex nr 1256).

4.2. Przesyłka zawierająca zarządzenie została dwukrotnie bezskutecznie awizowana pełnomocnikowi skarżącego (1 i 11 lipca 2022 r.) i następnie zwrócona do Trybunału. Należało więc uznać ją za doręczoną 18 lipca 2022 r. (tj. ostatniego dnia, w którym możliwy był odbiór przesyłki w placówce pocztowej).

Tygodniowy termin wykonania powyższego zarządzenia (wskazany w jego treści i wynikający z art. 130 k.p.c. w związku z art. 36 ust. 1 u.o.t.p.TK) upłynął więc 25 lipca 2022 r.

Skarżący natomiast ustosunkował się do niego w piśmie z 3 sierpnia 2022 r. (data nadania), a więc po upływie terminu. Stanowi to samodzielną przesłankę odmowy nadania skardze dalszego biegu, o której mowa w art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK (por. np. postanowienie z 5 października 2022 r., sygn. Ts 76/21, OTK ZU B/2022, poz. 216).

4.3. Niezależnie od powyższego, skarżący nie usunął także wszystkich braków formalnych skargi wskazanych w zarządzeniu. Nie wykonał punktu 1 lit. c (nie udokumentował daty doręczenia jego obecnemu pełnomocnikowi zawiadomienia o jego ustanowieniu) oraz tylko częściowo wykonał punkt 2 lit. a (nie złożył odpisu ani kopii poświadczoną za zgodność z oryginałem jednego z żądanych przez Trybunał dokumentów, tj. wyroku Sądu Rejonowego w Wadowicach I Wydział Cywilny z 8 października 2020 r., sygn. akt [...]).

Także w tym aspekcie nadanie skardze dalszego biegu jest niedopuszczalne (por. art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK oraz np. postanowienie z 23 lipca 2021 r., sygn. Ts 23/21, OTK ZU B/2021, poz. 133).

W świetle powyższych okoliczności Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania badanej skardze dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 i 2 u.o.t.p.TK.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.